

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2022. № 12.*

**DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.28>
УДК 336.71**

*Л. П. Бондаренко,
к. е. н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3313-3569>*

*І. С. Скоропад,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5450-0997>*

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

*L. Bondarenko,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic», Lviv*

*I. Skoropad,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
National University «Lviv Polytechnic», Lviv*

PROBLEMS AND CHALLENGES OF FUNCTIONING OF THE BANKING SECTOR OF UKRAINE DURING WARTIME

Стаття присвячена дослідженню фінансового стану банківського сектору України за час війни. У статті проаналізовано основні фінансові

показники та індикатори, на підставі яких можна оцінити фінансову міцність та стійкість банківських установ України станом на кінець III кварталу 2022 року. Перш за все вивчено передумови і потенціал з якими банківський сектор увійшов у війну і зроблено висновок про напрацювання вітчизняних банків як у сфері діджиталізації за останні роки, так і у володінні значним запасом ліквідності, рівня капіталу та операційної дохідності. Все це допомогло банкам безперервно функціонувати у складний час військової інтервенції.

Дослідження показує, що станом на сьогодні банківський сектор не відчуває браку ліквідності і навіть характеризується деякою надліквідністю. Обов'язкові нормативи по короткостроковій та довгостроковій ліквідності LCR і NSFR виконуються в повному обсязі, навіть не зважаючи на певний відтік коштів з банківської системи на початку війни.

Виконують українські банківські установи також вимоги по достатності капіталу. Хоч ризики «вимивання» капіталу постають для банківського сектору дуже гостро, зважаючи на зростання частки непрацюючих кредитів в системі.

Кредитна діяльність банків скоротилася незначно, впершу чергу завдяки підтримці держави. Те саме спостерігаємо із динамікою надходження коштів від фізичних та юридичних осіб. Падіння цих показників на початку 2022 року трансформувалося у повільне, але зростання з середини року.

Найнегативніше наслідки війни відобразилися на прибутковості банківської системи України. Спостерігається суттєве падіння показників рентабельності до нижньої граничної межі, значне скорочення комісійних доходів і чистого прибутку в системі загалом. Хоч те, що банківський сектор залишився прибутковим вже є великим досягненням для фінансової системи України.

Як висновок підведено підсумки подальшого функціонування банківського сектору України з акцентом на тому, що здійснення будь яких прогнозів по обсягах втрат чи тривалості планів відновлення вітчизняних банків є завданням надзвичайно складним і важкореалізованим у зв'язку із високою невизначеністю майбутніх військових дій та стратегій агресора.

The article is devoted to the study of the financial condition of the banking sector of Ukraine during the war. Thus, the article analyzes the main financial indicators, based on which the financial strength and stability of banking institutions

of Ukraine as of the end of the third quarter of 2022 can be estimated. First of all, the prerequisites and potential with which the banking sector entered the war were studied, and a conclusion was drawn about the progress of domestic banks both in the field of digitization in recent years, and in the possession of a significant reserve of liquidity, capital level and operating profitability. As a result, all this helped banks to function smoothly during the difficult time of military intervention.

The study shows that, as of today, the banking sector does not experience a lack of liquidity and is even characterized by some excess liquidity. The short-term and long-term liquidity requirements LCR and NSFR are met in full, even without taking into account a certain withdrawal of funds from the banking system at the beginning of the war.

Moreover, banking institutions also meet all capital adequacy requirements. Although the risks of capital "laundering" appear very acutely for the banking sector, given the growing share of non-performing loans in the system.

Besides, banks' credit activity decreased slightly, primarily due to the support of the state. The same can be observed with the dynamics of the inflow of funds from individuals and legal entities. The fall in these indicators at the beginning of 2022 transformed into a slow but growth from the middle of the year.

However, the most negative consequences of the war are reflected in the profitability of the banking system of Ukraine. There is a significant drop in profitability indicators to their lower limits, a reduction in commission income and net profit in general. Although the fact that the banking sector has remained profitable is already a great achievement for the financial system of Ukraine.

As a conclusion, the results of the further functioning of the banking sector of Ukraine are summarized with an emphasis on the fact that making any forecasts of the amount of losses or the duration of plans to restore domestic banks is an extremely difficult task, due to the high uncertainty of future military actions and further strategies of the aggressor.

Ключові слова: *нормативи ліквідності, нормативи достатності капіталу, експрес стрес-тестування.*

Keywords: *liquidity standards, capital adequacy standards, express stress testing.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Війна поставила банківську систему України перед новими і надзвичайно складними викликами, майже понад можливості, досвід та доступні ресурси. Функціонування банківського сектору України в останні 9 місяців це сукупність гнучкості, інноваційності та повної віддачі. Великий підготовчий досвід, звичайно, забезпечила криза, викликана пандемією covid-19, що навчила вітчизняні банки працювати більш децентралізовано і значно активізувала діджиталізацію системи та загалом роботу онлайн, а також завдяки періодичним стрес-тестуванням, які висвітлювали «вузькі місця» банківської діяльності заздалегідь. Тому незважаючи на два попередні роки пандемії, вітчизняні банки на початок 2022 року мали достатній запас фінансової міцності, ліквідності та операційної стійкості.

Зважаючи на це, ґрунтовне аналізування поточної роботи банківських установ України під час війни постає актуальним і важливим завданням, як і оцінювання потенціалу та спроможності подальшого їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідження функціонування банківської системи України в час війни є завданням надзвичайно потрібним, оскільки це абсолютно нові умови роботи для ринку як за важкістю, так і за переліком викликів. При цьому академічна сфера ще поки не приступила в повній мірі до вивчення цього питання, чого не можна сказати про практиків. Протягом дев'яти місяців війни НБУ [5, 6], банківські експерти та фінансові аналітики [1, 2, 3, 4, 7, 10] активно освітлювали основні аспекти діяльності українського банківського сектору. А отже дослідження академічного характеру як ніколи є доцільними.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є ґрунтовне дослідження основних фінансових показників діяльності українських банківських установ за дев'ять місяців війни 2022 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важкі економічні коливання в першу чергу негативним чином відображаються на слабких та уже фінансово проблемних банках. По динаміці кількості вітчизняних банків (рис.1) бачимо, що масштабних виходів банків з ринку за час війни не відбулося.

Рис.1. Динаміка кількості вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

Дані свідчать, що так чи інакше ринок покидає в середньому від однієї до трьох банківських установ протягом останніх п'яти років, у 2022 році – це АТ «Мегабанк» та АТ «Січ». НБУ заявив, що ліквідація АТ «Мегабанк» викликана внутрішніми проблемами самого банку: нехтування потребою докапіталізації, інсайдерське кредитування, тощо. А тому є радше природною чисткою системи. У жовтні 2022 р. до ліквідованих банків приєднався АТ «Січ». Причиною виведення з ринку стала недостатність коштів і невиконання зобов'язань за кредитами рефінансування, що вже може бути викликано якраз затяжними військовими діями.

Проте, все ж кількість фінансового неспроможних банків у 2022 році залишається в межах статистичної середньої. До прикладу у 2014 році на українському ринку працювало 180 банківських установ і за перші чотири роки війни на Сході України майже 100 з них були ліквідовані.

Позитивним фактором оцінки фінансового стану українського банківського сектору є те, що ліквідність не є для нього проблемою (рис.2). Ще з 2019 року, після імплементації нормативу короткострокової ліквідності LCR банки почали накопичувати надлишкову ліквідність і навіть світова пандемія covid-19 хоч спочатку і знизила рівень ліквідності банківської системи, але несуттєво і ненадовго. Це сильно підтримало банки в час економічного спаду і постійних локдаунів. Тож і на початку війни вимоги щодо ліквідності виконувалися повністю.

Якщо спостерігати за показниками ліквідності, то можна побачити наступну тенденцію. Норматив короткострокової ліквідності LCR за останній рік зменшився. Станом за жовтень 2021 року складав 387%, а станом на листопад 2022 року – 260%. Скачок у загальному показнику LCR з червня місяця відбувається за рахунок надвисоких показників по деяких малих банках, таких як АТ «Банк Траст-Капітал» та АТ «Альпарі Банк». Тому якщо виключити ці банки з загальної системи, то отримаємо цілком рівні дані. До того ж нормативне значення у 100% справно виконується абсолютно всіма банками станом на листопад 2022 року.

Норматив довгострокової ліквідності NSFR ще не був введений у дію на повну силу у 2022 році. З початку війни і станом на сьогодні вимоги по довгостроковій ліквідності залишаються на рівні 90%. Станом на кінець жовтня 2022 року лише АТ «Банк Форвард» не виконував обов'язкові вимоги за цим індикатором. Спостерігаємо, що до початку 2022 року банківський сектор активно нарощує позиції по довгостроковій ліквідності, оскільки готувався до посилення норм по показнику NSFR. Але утримувати високу довгострокову ліквідність у воєнний час складне завдання для банків, адже потребує залучати кошти на довгостроковій основі. Падіння рівня NSFR все ж відбулося, але незважаючи на це, рівень довгострокової ліквідності залишається високим.

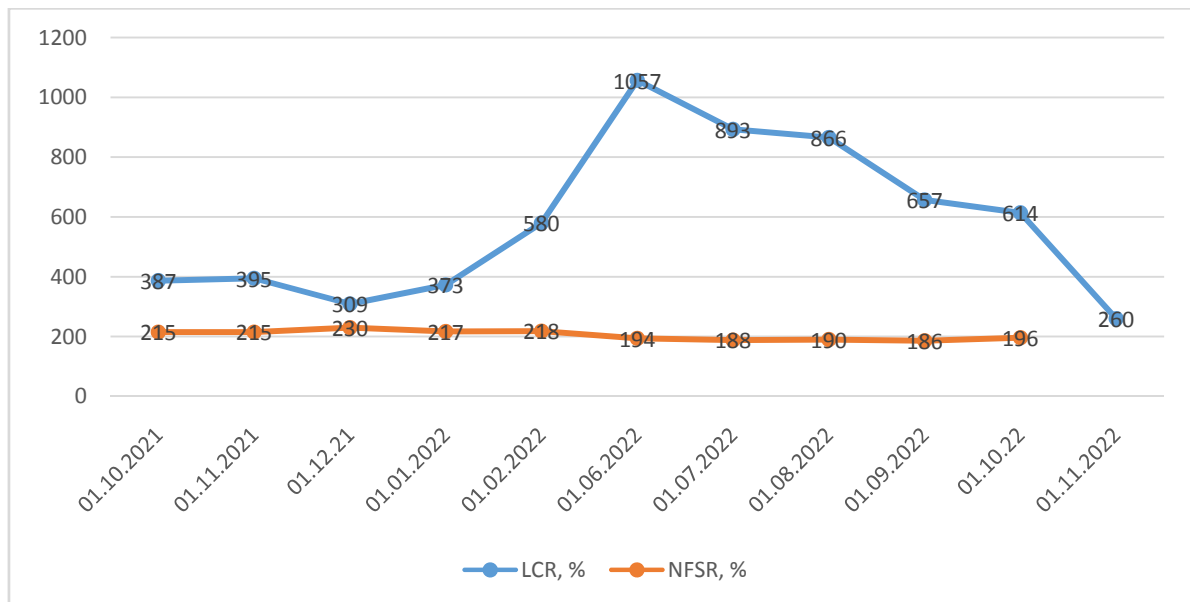

Рис.2. Динаміка нормативів ліквідності вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

НБУ переконаний, що висока ліквідність рятує банківський сектор, адже у банків існує значний запас ліквідності для боротьби з можливими майбутніми шоками ліквідності. Але це також створює проблему, оскільки висока ліквідність тисне на інфляцію, а в час війни це небезпечно і важко контролювано.

Незважаючи на те, що банки активно намагаються утримувати високу ліквідність, з кредитуванням ситуація досить складна. За абсолютними значеннями у 2022 році обсяги виданих кредитів не зменшилися, а навпаки, хоч і зовсім мало, проте зросли (рис.3). Найбільша активність за кредитною діяльністю спостерігалася у травні-липні, коли розпочалася посівна і держава надавала компенсації за процентними ставками стратегічно важливим позичальникам. В той же час самі процентні ставки також зросли, оскільки суттєво зріс і кредитний ризик, а також вартість фондування. Банки стали набагато обережнішими щодо подальшої видачі кредитів, державна підтримка у стимулюванні кредитування зіграла свою позитивну роль, але попит на кредити залишається все ж не дуже активним.

Викликає занепокоєння наступна тенденція: обсяги сукупних активів українських банків у системі неухильно зростали протягом останніх семи років, а от частка кредитування в активах неухильно зменшувалася. Якщо у 2016 році майже 80% усіх активів склали кредити, то у 2021 році це 51%, а у 2022 році лише 48% (в загальному зростання обсягів кредитування відбулося на 1,5% за 9 місяців 2022 року).

Після закінчення військових дій необхідно буде відновлювати сталий розвиток економіки, а без значного фінансування бізнес сектору цей процес буде неможливим. Важливим тому є усвідомлення українськими банками того, що незважаючи на високі кредитні ризики, підтримка економіки у післявоєнний період буде їхньою важливою соціальною місією. А тому якісна співпраця банків, бізнесу і держави у налагодженні і відбудові зруйнованих економічних процесів стане первинним завданням і без активізації кредитування ніяк не обійтись.

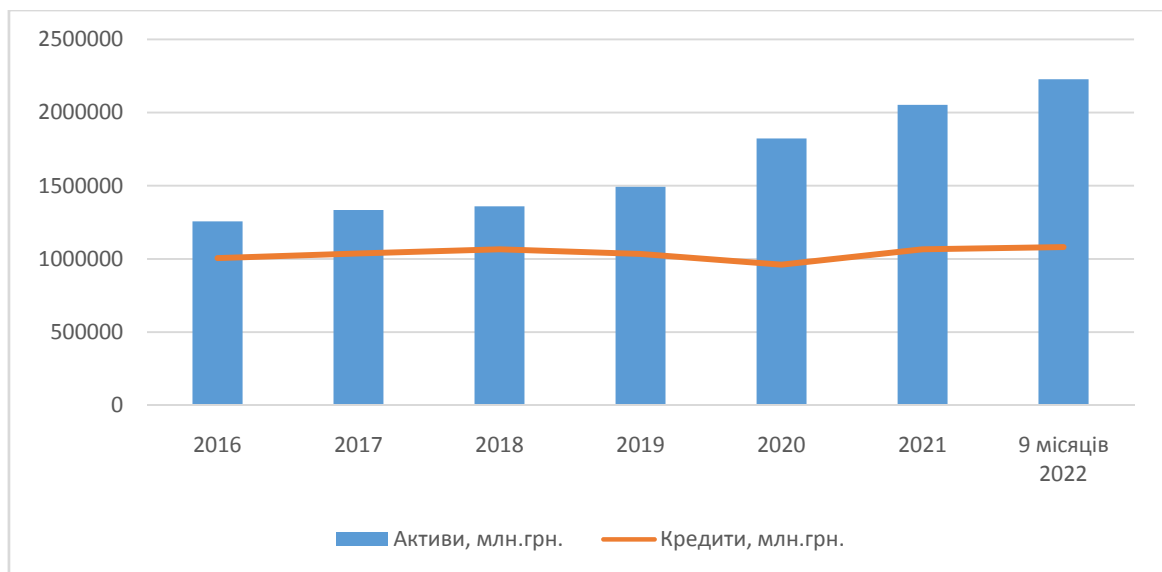

Рис.3. Динаміка величини сукупних активів та виданих кредитів вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

Як вже було сказано за час війни вартість кредитних процентних ставок зросла, але і ставки за депозитами зросли також, в першу чергу за короткостроковими програмами (вони вкладникам здаються більш безпечними

і мобільними в управлінні). Зростання депозитних ставок в першу чергу пов'язане з потребою банків не допустити відтоку коштів клієнтів і забезпечити себе від погіршення ліквідності.

З рис. 4 видно, що банківський сектор не відчуває проблем з залученням коштів, як фізичних, так і юридичних осіб (банківські зобов'язання у 2022 році зросли майже на 12%). І хоч НБУ надавав інформацію, що на початку 2022 року панічні відтоки коштів з системи все ж мали місце, але вже літом ситуація кардинально змінилася. Гарантією надійності банківської системи для громадян виступила держава, забезпечивши 100% повернення коштів через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Проблема полягає в тому, що ставки за депозитними програмами не можуть зростати постійно, а ще серйозні ескалації на фронті приводять до панічних настроїв та заморожують притік коштів. Складно також банкам залучати кошти під строкові програми в таких умовах. Все це робить ситуацію важко прогнозованою, а отже постійне стимулювання та ефективне управління зобов'язаннями для банківських установ як ніколи є важливим.

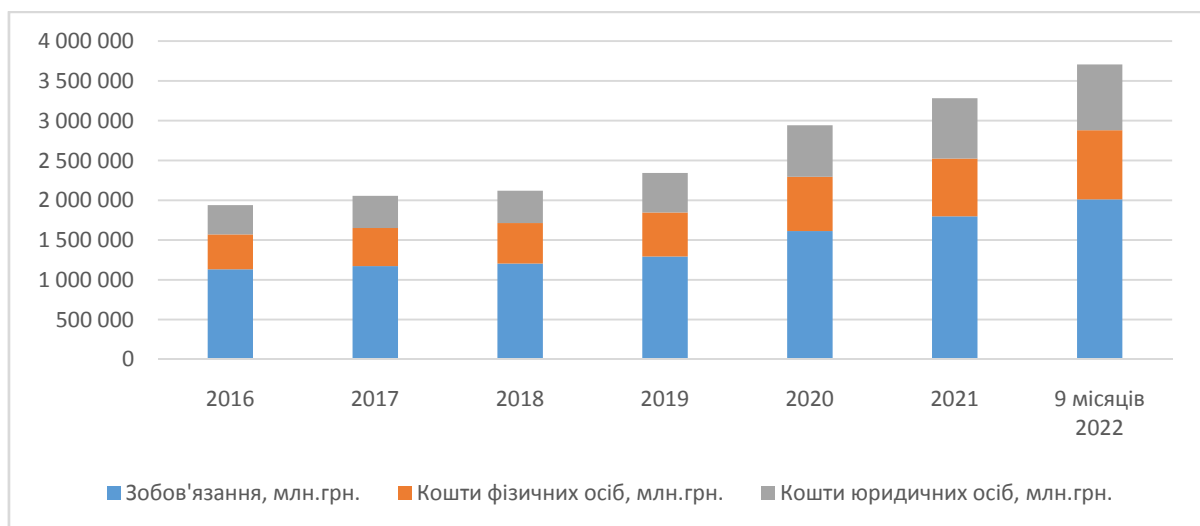

Рис.4. Динаміка величини сукупних зобов'язань, коштів фізичних та юридичних осіб вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

Якщо проаналізувати дотримання українськими банками вимог щодо достатності капіталу (рис.5), то можемо побачити, що хоч за останні 9 місяців відбулося зменшення обов'язкових нормативів, але в цілому банківська система залишається висококапіталізованою. Погіршення рівня капіталу сталося в першу чергу через значні втрати по кредитах і, на жаль, ситуація буде лише ускладнюватися. Банківський капітал перший поглинає збитки, а отже відіграє роль певної «подушки безпеки» для банку і чим більша ця подушка, тим фінансово стійкішим є банк.

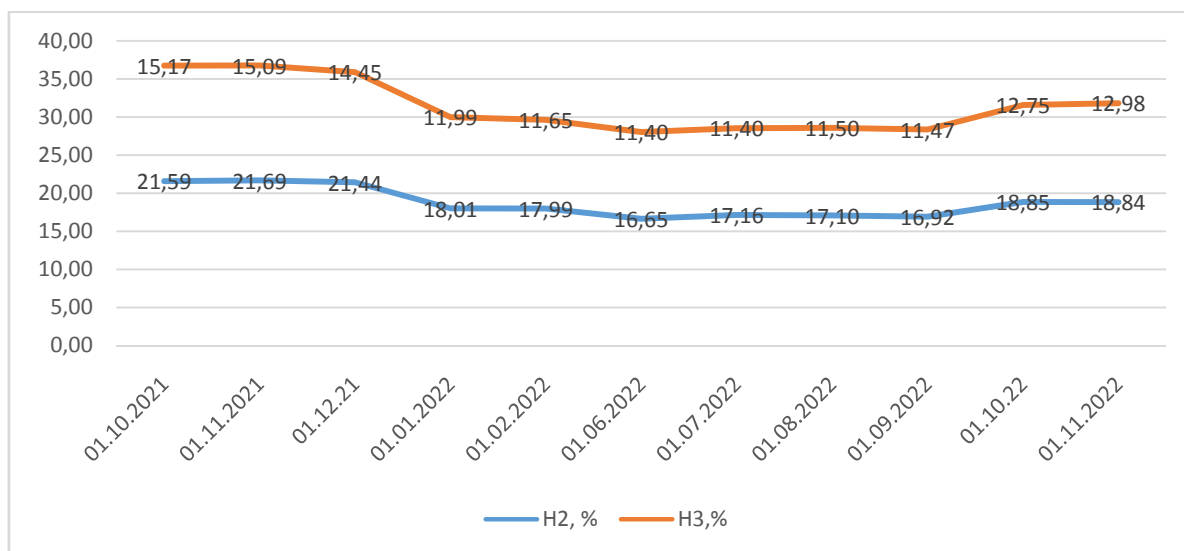

Рис.5. Динаміка нормативів достатності капіталу вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

На жаль станом на листопад 2022 року частка непрацюючих кредитів в системі склала 30%, тобто третина всіх кредитів є проблемними і високоризиковими. До війни ця частка складала 15%. Спрогнозувати рівень майбутніх потенційних збитків банківського сектору неможливо, це залежатиме від тривалості та масштабу руйнівної дії наслідків війни. Проте вже зараз зрозуміло, що якість кредитних портфелів банків буде і надалі погіршуватися за умови продовження військових дій. А це означатиме подальше вимивання рівня капіталу.

НБУ вже заявляє, що багатьом банкам після стабілізації економічної ситуації необхідно буде докапіталізуватися або і реструктуризуватися з чіткими термінами відновлення капіталу. А поки що можливі порушення економічних нормативів не карається регулятором.

Очікувано погіршилася і прибутковість вітчизняних банків. В першу чергу це пов'язано з падінням доходів у першому півріччі 2022 року, втратами банків на окупованих та зруйнованих територіях, необхідність формувати додаткові значні резерви під кредитні операції. Все ж загальна прибутковість системи залишається додатною: рентабельність власного капіталу знаходить на нижній рекомендованій межі, рентабельність активів впала нижче рекомендованого значення. Але до ситуації 2014 року, коли банківська система ще чотири наступні роки відновлювала прибутковість однозначно далеко і є всі підстави вважати, що такого знову не відбудеться.

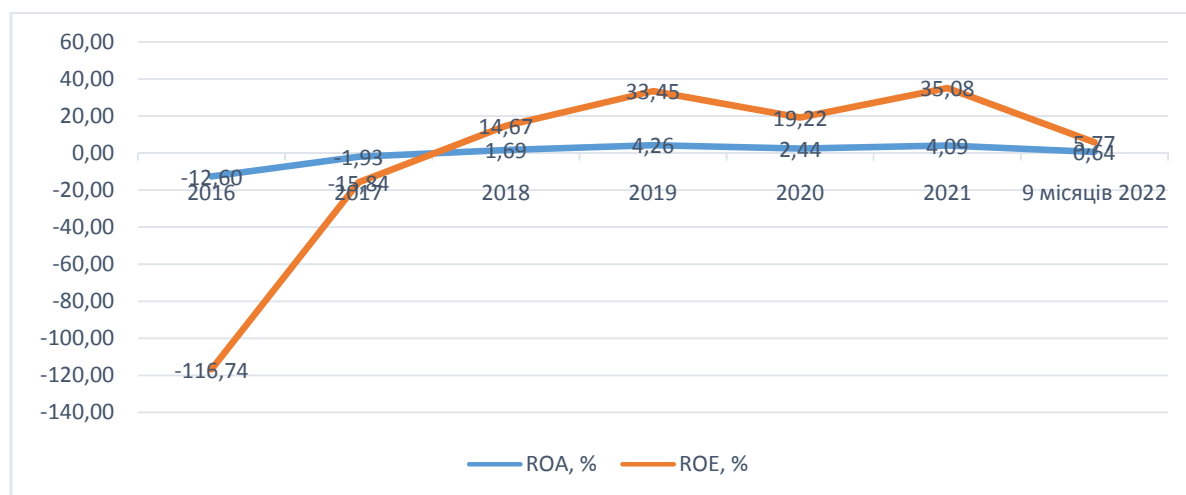

Рис.6. Динаміка показників рентабельності вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

За підсумками 9 місяців 2022 року банки отримали 10978 млн.грн., це суттєво менше, ніж в попередні роки, але результати все одно позитивні. Банківська система залишається прибутковою, процентні доходи навіть зросли, значно зменшилися проте комісійні доходи через падіння ділової активності в економіці, особливо на початку 2022 року. Зростання процентних доходів

можна в першу чергу пояснити підвищенням доходів за депозитними сертифікатами НБУ.

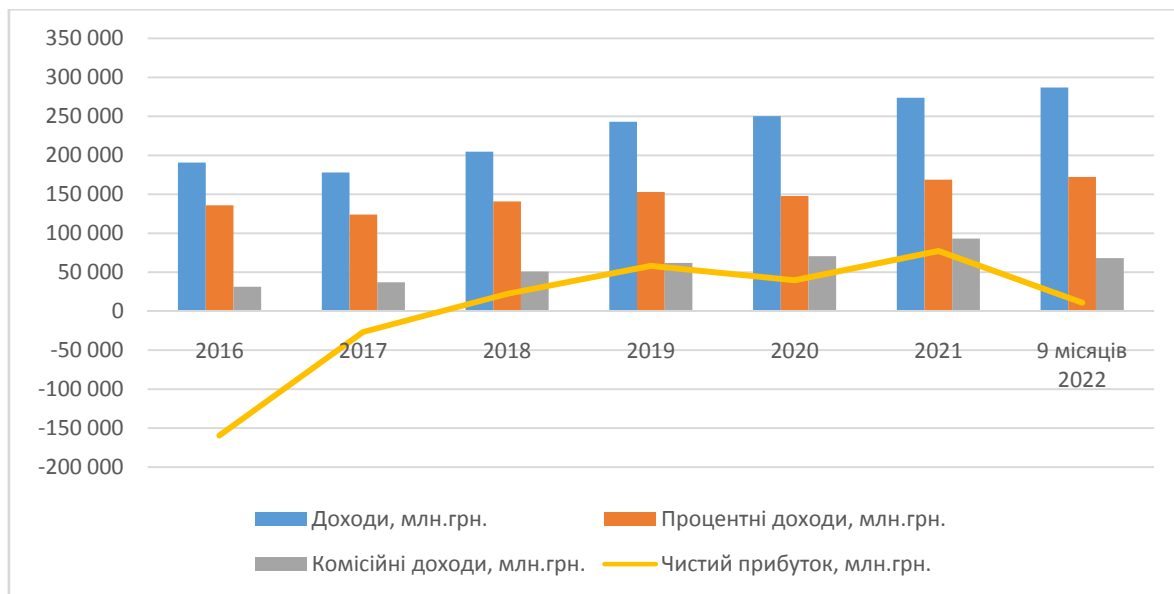

Рис.7. Динаміка доходів та чистого прибутку (збитку) вітчизняних банківських установ у період з 2018 по 2022 рр.*

** складено авторами на основі даних [8]*

Левову частку прибутку банківського сектору за підсумками III кварталу 2022 року вже вкотре отримав АТ «Приватбанк» - 13828217 млн.грн. Два державні банки АТ «Укрексімбанк» і АБ «Укргазбанк» показали чистий збиток. А з системно важливих банків з іноземним капіталом збитковими стали АТ «Альфа Банк» і АТ «ОТП Банк». Серед приватних системно важливих банків збиткових нема. Таким чином, станом на кінець 2022 року (не включаючи IV квартал) 23 банківські установи отримали збиток (це 34% з загальної кількості). Проте це поки ще допустимі межі втрат в системі, адже збитковість багатьох банків була цілком очікуваною зважаючи на тяжкі воєнні дії, знищення інфраструктури та окупацію частини території.

Результати експрес стрес-тестування по 20 топ банках України, який був проведений у 2022 році, показали, що в середньому банки можуть витримати до 30% втрат по своїх кредитних портфелях, що є високим показником їх стресостійкості. За державні банки в цілому не варто переживати, адже їхню потребу в капіталі допоможе покрити держава, навіть зважаючи на те, що вони показали

найгірші результати і будуть відчувати нестачу капіталу при значних погіршеннях якості кредитів. Банки з іноземним капіталом, навпаки, засвідчили найвищий рівень стійкості перед кредитними втратами [9].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Війна особливо складний час для економіки будь якої держави. Проте банківська система України залишається стійкою та функціональною незважаючи на підвищені ризики, нові виклики та роботу у нестандартних надзвичайних ситуаціях. Банки України у своїй більшості є ліквідними, мають достатній рівень капіталу та здатні генерувати прибуток, при цьому ефективно, наскільки це можливо у теперішніх умовах, забезпечують надання банківських послуг як населенню, так і бізнесу.

Робити прогнози щодо подальшого функціонування і стабільності вітчизняних банків нереально і потенційно небезпечно, ситуація мінлива і залежить від багатьох факторів, в першу чергу від рішень країни-агресора. Проте впевненість у тому, що українські банки разом з НБУ прикладають максимум зусиль для забезпечення злагодженої та результативної роботи системи, не викликає сумнівів. Кейс українських банків є унікальним в розрізі надскладних викликів та швидких дієвих рішень, а тому для дослідження є дуже важливим. Проте масштаби втрат будуть оцінені вже після закінчення війни, а отже і остаточні кінцеві висновки зможемо робити лише тоді.

Література

1. Доронцева Є. Державне. Регулювання під час війни: як НБУ адаптував фінансову систему України до нових умов впродовж ста днів воєнного стану. *Вокс Україна: інформаційний ресурс*. URL: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijny-yak-nbu-adaptuvav-finansovu-systemu-ukrayiny-dopovyh-umov-vprodovzh-sta-dniv-voennogo-stanu/> (дата звернення 15.12.2022).

2. Державні банки України в умовах війни: від підтримки клієнтів до фінансування відновлення країни. *Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari->

ekspertiv/derzhavni-banku-ukrayiny-v-umovakh-viyny-vid-pidtrymky-kliyentiv-do (дата звернення 15.12.2022).

3. Капустинська К. Кожен третій банк в Україні працює у збиток: який виявився найприбутковішим. *Obozrevatel: інформаційний портал*. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/analytics-and-forecasts/kozhen-tretij-bank-v-ukraini-pratsyue-na-zbitok-yakij-viyavivsya-najpributkovishim.htm> (дата звернення 15.12.2022).

4. Коваленко Є. Вистояти та вийти в прибуток. Як банки України тримають економіку під час війни. *Фокус: інформаційний ресурс*. URL: <https://focus.ua/uk/economics/527862-kak-banki-ukrainy-derzhat-ekonomiku-vo-vremya-voynu> (дата звернення 15.12.2022).

5. НБУ про фінансовий стан системи під час війни. *Finbalance: фінансово-економічний портал*. URL: <https://finbalance.com.ua/news/bankivska-sistema-ukrani-popri-viynu-zumila-zbilshiti-depozitniy-i-kreditniy-portfel> (дата звернення 15.12.2022).

6. Рейтинг стійкості банків: кому довіряють гроші під час війни вкладники та експерти. *Офіційний сайт Міністерства Фінансів України*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/rejting-stiykosti-yak-pochuvayutsya-banki-cherez-pivroku-rovnomasshtabnoyi-viyni/> (дата звернення 15.12.2022).

7. Слуцький Б. Як війна змінила роботу банківської системи України. *Уніан: інформаційне агентство*. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyna-v-ukrajini-yak-zminilas-robotabankivskojisistemi-11964504.html> (дата звернення 15.12.2022).

8. Стрес-тестування банків України 2022 р. *Офіційний сайт Національного Банку України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-rozpochinaye-schorichnu-otsinku-stiykosti-bankiv-u-2022-rotsi-stres-testuvannya-prohoditimut-22-banki> (дата звернення 15.12.2022).

9. Статистика Національного Банку України. *Офіційний сайт Національного Банку України*. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення 15.12.2022).

10. Харламов П. Збитки та два банкрутства: НБУ оцінив роботу банків за час війни. *Mind: інформаційний портал*. URL: <https://mind.ua/publications/20245823-zbitki-ta-dva-bankrutstva-nbu-ociniv-robotu-bankiv-za-chas-vijni> (дата звернення 15.12.2022).

References

1. Dorontseva, E. (2022), “State regulation during the war: how the NBU adapted the financial system of Ukraine to the new conditions during the hundred days of martial law”. – *Vox Ukraine: information resource*, [Online], available at: <https://voxukraine.org/derzhavne-regulyuvannya-pid-chas-vijny-yak-nbu-adaptuvav-finansovu-systemu-ukrayiny-do-novyh-umov-vprodovzh-sta-dniv-voyennogo-stanu/> (Accessed 15 Dec 2022).

2. The official website of the National Institute of Strategic Studies (2022), “State banks of Ukraine in wartime conditions: from customer support to financing the country's reconstruction”, available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/derzhavni-banky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-vid-pidtrymky-kliyentiv-do> (Accessed 15 Dec 2022).

3. Kapustynska, K. (2022), “Every third bank in Ukraine operates at a loss: which turned out to be the most profitable”, *Obozrevatel: information portal*, [Online], available at: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/analytics-and-forecasts/kozhen-tretij-bank-v-ukraini-pratsyue-na-zbitok-yakij-viyavivsyana-najpributkovishim.htm> (Accessed 15 Dec 2022).

4. Kovalenko, E. (2022), “Persist and make a profit. How Ukrainian banks keep the economy going during the war”, *Focus: information resource*, [Online], available at: <https://focus.ua/uk/economics/527862-kak-banki-ukrainy-derzhat-ekonomiku-vo-vremya-voyny> (Accessed 15 Dec 2022).

5. Finbalance (2022), “NBU on the financial condition of the system during the war”, available at: <https://finbalance.com.ua/news/bankivska-sistema-ukrani-popri-viynu-zumila-zbilshiti-depozitniy-i-kreditniy-portfel> (Accessed 15 Dec 2022).

6. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine (2022), “Bank stability rating: who do depositors and experts trust with money during the war”, available at: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/rejting-stiykosti-yak-pochuvayutsya-banki-cherez-pivroku-povnomasshtabnoyi-viyini/> (Accessed 15 Dec 2022).

7. Slutsky, B. (2022), “How the war changed the banking system of Ukraine”, *Unian: information agency*, [Online], available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyina-v-ukrajini-yak-zminilas-robota-bankivskoji-sistemi-11964504.html> (Accessed 15 Dec 2022).

8. The official website of the National Bank of Ukraine (2022), “Banks’ stress-testing in 2022”, available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-rozpochinaye-schorichnu-otsinku-stiykosti-bankiv-u-2022-rotsi-stres-testuvannya-prohoditimut-22-banki> (Accessed 15 Dec 2022).

9. The official website of the National Bank of Ukraine (2022), “Statistics of the National Bank of Ukraine”, available at: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (Accessed 15 Dec 2022).

10. Kharlamov, P. (2022), “Losses and two bankruptcies: the NBU assessed the work of banks during the war”, *Mind: information portal*, [Online], available at: <https://mind.ua/publications/20245823-zbitki-ta-dva-bankrutstva-nbu-ociniv-robotu-bankiv-za-chas-vijni> (Accessed 15 Dec 2022).

Стаття надійшла до редакції 16.12.2022 р.